

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

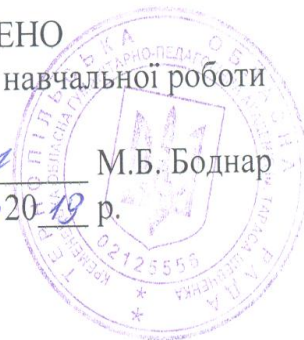
Кафедра української філології та суспільних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар

«30» серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 015 Професійна освіта (Деревообробка)

освітньо-професійна програма Професійна освіта (Деревообробка)

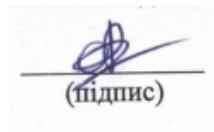
Кременець – 2019

Скакальська І. Б. «Релігієзнавство» : [робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів спеціальності 015 Професійна освіта (Деревообробка)].
Кременець: 2020. 14 с.

Розробники: Скакальська І. Б., професор, док. іст. наук кафедри української філології та суспільних дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української філології та суспільних дисциплін
Протокол №1 від «30» серпня 2019 року

Завідувач кафедри української філології
та суспільних дисциплін

(підпис)

О.В. Васишин

1. Вступ

Курс «Релігієзнавство» розділений на два змістових модулі, базується на проблемному принципі викладання навчального матеріалу. Предметом релігієзнавства є об'єктивні закономірності виникнення, становлення, розвитку та функціонування релігій, їх структурні особливості, різноманітні феномени, взаємозв'язки і взаємодія релігій з іншими галузями знань.

Анотація

Релігієзнавство як наука та навчальна дисципліна вивчає процес виникнення, функціонування й розвитку релігій, її структуру та різні компоненти, численні прояви релігій в історії суспільства та в сучасну епоху, роль у житті окремої людини, конкретних спільнот та суспільства взагалі, взаємозв'язок та взаємодію з іншими галузями культури.

Актуальність курсу обумовлена тією роллю, яку відіграє релігія на сучасному етапі розвитку суспільства. Вивчення релігієзнавства сприяє оволодінню студентами досягненнями світової та вітчизняної культури, допомагає визначитися у світоглядних питаннях, формує духовні інтереси, ціннісну орієнтованість та моральні імперативи у житті та професійній діяльності.

Ключові слова: релігія, віра, релігієзнавство, теологія, релігійний культ, світові релігії, релігійна свідомість.

2.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 015 Професійна освіта	за вибором	
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: Професійна освіта (Деревообробка)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		II	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1,5	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		18 год.	
		Семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		– год.	– год.
		Самостійна робота	
56 год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%): для денної форми навчання – 40 % до 60 %

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Передбачено оволодіння студентами цілісною системою світоглядних знань про релігію як важливий духовний фактор суспільства, про історію і сучасний стан світових релігій та роль релігії в історії та сьогоденні України.

Завдання. Вивчення курсу «Релігієзнавство» починається з в'яснення сутності цієї наукової дисципліни, де розглядаються принципи, об'єкт, методологія і структура курсу та його місце в структурі філософського знання, аналізуються сутнісні характеристики релігії, її структура, функції та роль в житті людини й суспільства.

Після цього вивчаються окремі релігії, які знайшли найбільш широке розповсюдження в світі та на теренах України. Тут акцентується увага на сутнісних проблемах віровчення та культури вічаємих релігій.

Закінчується вивчення курсу розглядом проблем нетрадиційних релігійних культів, аналізом їх феномена та сутності свободи совісті, її законодавчого закріплення в міжнародному праві та законодавчих актах України.

Згідно з освітньо-професійною програмою бакалавра у результаті вивчення навчальної дисципліни «Релігієзнавство» студенти повинні оволодіти наступними компетентностями:

інтегральна: здатність розв'язувати в професійній педагогічній діяльності в галузі середньої освіти або в процесі навчання складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальними:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та введення здорового способу життя.

Програмні результати навчання.

ПРН 2. Демонструвати знання філософії, педагогіки, психології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності.

ПРН 17. Застосовувати знання української мови за професійним спрямуванням на практиці.

ПРН 21. Здатність до самостійного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, уміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЛІГІЙ СВІТУ

Тема 1. Предмет, завдання і функції релігієзнавства. Сутність та типології релігії

Релігієзнавство як наука та навчальна дисципліна. Сутність релігії. Релігійний культ. Класифікація релігійних організацій. Уявлення про Бога та світобудову. Основні теорії походження релігії. Релігійний (богословський) та світський (релігієзнавчий) підходи щодо проблеми походження релігії.

Функції і роль релігії в суспільстві. Загальна характеристика релігій світу.

Законодавче закріплення свободи совісті. Свобода совісті як загальнолюдська цінність.

Вільнодумство як форма індивідуальної та суспільної свідомості. Форми вільнодумства.

Тема 2. Ранні форми релігії.

Первісні вірування. Первісна магія. Види магії. Фетишизм. Тотемізм. Анімізм. Землеробський культ. Шаманізм. Єротичні культури.

Ранні національні релігії. Давньоєгипетська релігія. Релігії античного світу. Еллінізм. Релігії доколумбової Америки.

Язичництво – етнічна релігія слов'ян. Дохритиянські вірування східних слов'ян. Головні дохристиянські боги. Обряди і повір'я стародавніх слов'ян. Характерні риси релігійності українця.

Тема 3. Етнічні релігії

Характерні риси етнічних релігій. Види етнічних релігій. Давньоіндійські релігії. Індуїзм. Джайнізм. Давньоіранська релігія. Іудаїзм. Філософські та моральні принципи іудаїзму. Даосизм. Конфуціанство. Синтоїзм.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Світові релігії

Тема 4. Світові релігії. Буддизм: виникнення віровчення, культ

Загальні особливості світових релігій.

Виникнення та поширення буддизму. Соціально-економічні та історичні умови виникнення і поширення буддизму. Легенди про Будду. Трипітака – священна книга буддизму. Буддійське віровчення. Поняття нирвани, сансари і закон карми. Основні напрямки буддизму.

Тема 5. Християнство: виникнення, становлення, поділи.

Історичні передумови виникнення християнства. Економічний і політичний лад Римської імперії. Елліністичний світогляд. Палестина в елліністичному світі.

Ісус Христос – засновник нової релігії. Образ Ісуса Христа в Євангеліях. Релігійне вчення раннього християнства. Ісус та апостоли.

Ідейні джерела християнства.

Розкол у християнстві 1054 р.: причини і наслідки. Суперництво Риму і Константинополя у церковних справах. Обрядово-догматичні та канонічні відмінності православ'я та католицизму.

Тема 6. Основні напрямки християнства.

Католицизм. Католицька церква у середні віки. Хрестові походи. Інквізиція. Католицькі школи та університети. Глава церкви – Папа Римський. Церковна організація в католицизмі. Організація чернечого життя.

Православ'я. Православні землі після розділення церков. Іноземне панування. Церкви Вселенського православ'я.

Протестантизм. Історичні умови поширення протестантизму. Ранній протестантизм. Лютеранство. Кальвінізм. Англіканство. Пізній протестантизм. Баптизм. Методизм. Адвентизм. Армія Спасіння. Свідки Єгови. П'ятидесятництво.

Тенденції в сучасному протестантизмі.

Тема 7. Основи християнського віровчення. Святе Письмо.

Основні догмати християнської релігії. Основні християнські чесноти, таїнства. Символ віри християнства. Християнський культ. Свята, обряди і традиції християнської церкви. Християнська моральна доктрина. Старозавітні корені християнської моралі. Новий Завіт: нагінна проповідь Ісуса Христа.

Біблія як священна книга християн. Біблія – визначна пам'ятка духовної культури людства. Структура і канон Біблії. Мова написання і переклади Біблії. Біблійна мораль Старого і Нового Заповіту.

Апокрифічна література.

Тема 8. Іслам: виникнення, віровчення, культ

Формування і поширення ісламу. Діяльність засновника ісламу пророка Мухаммеда. Легенди про Мухаммеда. Вплив іудаїзму і християнства на формування ісламської догматики. Віровчення та культ ісламу. Коран як священна книга мусульман. Свята, звичаї та обряди ісламу. Напрями, течії ісламу. Іслам в Україні.

Тема 9. Історія релігії в Україні.

Початок християнства на українських землях. Хрещення України–Русі. Значення Києворуського періоду в історії православної церкви в Україні. Православна церква в умовах іноземного панування.

Українська автокефальна православна церква (УАПЦ). Діяльність та заборона УАПЦ (1921–1930-і рр.). Митрополит В. Липківський.

Українська греко-католицька церква. Берестейська унія. Андрій Шептицький та греко-католицька церква в пер. пол. ХХ ст. Львівський собор 1946 р.

Протестантські конфесії в Україні.

Про передачу Вселенським патріархом Варфоломієм предстоятелю новоствореної Православної церкви України Епіфанію посох і томос, який проголошує автокефалію. Закономірності релігійного процесу в сучасній Україні.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
		лекції	практичні	лаборат.	консультації	індивід.
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. ЄВРОПА В РАНЬОМУ СЕРЕДНЬОВІЧЧІ						

Тема 1. Предмет, завдання і функції релігієзнавства	8	2	2	–	–	–	4
Тема 2. Ранні форми релігії.	10	2	2	–	–	–	6
Тема 3. Етнічні релігії	8	2	2	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 1	26	6	6	–	–	–	14
Змістовий модуль 2. НАРОДИ СХОДУ В РАННЬОМУ СЕРЕДНЬОВІЧІ							
Тема 4. Буддизм	8	2	2	–	–	–	4
Тема 5. Християнство: виникнення, становлення, поділи.	8	2	2	–	–	–	4
Тема 6. Основні напрямки християнства	8	2	2	–	–	–	4
Тема 7. Основи християнського віровчення. Святе Письмо.	8	2	2	–	–	–	4
Тема 8. Іслам.	10	2	2				6
Тема 9. Історія релігії в Україні.	10	2	2				6
ІНДЗ	12	–	–	–	–	–	12
Разом за змістовим модулем 2	64	12	12				40
Усього годин	90	18	18	–	–	–	56

6. Теми семінарських, практичних занять та лабораторних робіт та критерії оцінювання навчальних досягнень

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання і функції релігієзнавства	2
2	Ранні форми релігії.	2
3	Етнічні релігії	2
4	Буддизм.	2
5	Християнство.	2
6	Основні напрямки християнства	2
7	Основи християнського віровчення. Святе Письмо.	2
8	Іслам	2
9	Історія релігії в Україні.	2

7. Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Елементи первісних вірувань в сучасності.	2
2	Специфіка і зміст релігійного світогляду.	4
3	Релігія і мистецтво.	4

4	Міфологія Стародавньої Греції.	4
5	Зороастризм.	4
6	Будда: його життя та вчення.	4
7	Буддизм і права людини.	2
8	Еволюція християнства.	4
9	Історія католицьких чернечих орденів.	4
10	Історія протестантизму в Україні.	2
11.	Сучасні протестантські рухи в Україні.	2
12	Визначити характерні риси нетрадиційних релігійних систем.	2
13	Нові релігійні течії.	2
14	Сучасний стан релігій в Україні.	2
15	Надання Томосу Православній церкві України.	2

- Підготовка до семінарських занять.
- Написання наукових рефератів та есе.
- Опрацювання першоджерел. Перегляд фільмів.
- Підготовка презентацій.
- Створення інфографіки "Дерево релігій світу".

8. Індивідуальні завдання

1. Релігійний туризм.
2. Релігія первісного суспільства.
3. Порівняльний аналіз буддизму як релігії.
4. Проблема джихаду в контексті сучасних світових реалій.
5. Православні монастирі.
6. Католицькі ордени.
7. Місце християнського богослужіння. Семантика християнського храму.
8. Культові особливості різних християнських конфесій.
9. Біблія як джерело християнського віровчення.
10. Вплив язичництва на формування та самоідентифікацію українців.
11. Сакральне мистецтво.
12. Роль єзуїтів у релігійному та культурному житті України.
13. Митрополит Андрій Шептицький як національний та релігійний діяч.
14. Соціокультурні проблеми християнського релігійного життя України.
15. Культ святих у православ'ї та католицизмі.
16. Образ Ісуса Христа в Євангеліях.
17. Нові релігійні течії і рухи на теренах сучасної України.
18. Храми міста (за вибором).
19. Історія храму мого села.
20. Історія відродження храмів Волині (за вибором).
21. Богословське тлумачення прав людини.
22. Цвинтар як історичне джерело.
23. Ікони в Україні.
24. Дерев'яні храми Волині.
25. Тенгріанство: витоки і сучасність.

9. Методи навчання

Навчальний матеріал опрацьовується студентами під час лекцій, семінарських занять, консультацій, індивідуальних занять і самостійно у вигляді виконання творчих завдань.

Метод «мозкового штурму». Рівень знань перевіряється методом опитування на семінарах, індивідуальних заняттях, письмово у вигляді контрольних робіт, колоквиумів, тестів.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються пояснювально-ілюстративні методи, презентації, обговорення фільмів, картин мистецтва на релігієзнавчу тематику.

10. Методи контролю

1. Усне опитування на семінарських заняттях. Виконання завдань.
2. Тестове письмове опитування (аудиторна робота).
3. Письмова контрольна робота (аудиторна робота).

До заліку допускаються студенти, які відвідували лекції та семінарські заняття, виконували завдання, визначені навчальним планом (теми, контрольні роботи, ІНДЗ), не мають заборгованості по підсумковому модулю.

Запитання для підсумкового модуля

1. Релігієзнавство як наука: предмет, об'єкт, методи дослідження.
2. Формування науки релігієзнавства: етапи, складові, сучасне становище.
3. Поняття релігії, характеристика основних концепцій сутності релігії.
4. Проблема походження релігії: характеристика основних концепцій походження релігії.
5. Структура релігії: характеристика складових елементів релігії.
6. Функції релігії у суспільстві.
7. Надати характеристику магії як ранньоісторичній формі релігії.
8. Надати характеристику фетишизму як ранньоісторичній формі релігії.
9. Надати характеристику шаманізму як ранньоісторичній формі релігії.
10. Визначити передумови появи буддизму.
11. Визначити головні положення віровчення буддизму.
12. Визначити головні догматичні особливості Чань-буддизму.
13. Визначити етапи формування релігійної системи іудаїзму.
14. Визначити головні положення віровчення іудаїзму.
15. Визначити передумови появи християнства.
16. Надати характеристику етапам становлення християнської релігії та церкви.
17. Визначити основні загальні положення віровчення християнства.
18. Визначити процес формування та головні структурні елементи Біблії.
19. Визначити головні етапи життя та діяльності пророка Мухаммеда як засновника ісламу.
20. Визначити передумови появи ісламу.
21. Визначити головні положення віровчення ісламу.
22. Визначити передумови та етапи розколу християнства на православ'я та католицизм.
23. Визначити особливості формування римо-католицької церкви.
24. Визначити головні особливості віровчення римо-католицької церкви.
25. Визначити головні елементи ієрархії та системи управління римо-католицької церкви.
26. Визначити передумови виникнення греко-католицької церкви.
27. Визначити особливості формування православної церкви.
28. Визначити головні особливості віровчення православної церкви.
29. Визначити головні особливості культової системи православної церкви.
30. Визначити головні елементи ієрархії та системи управління православної церкви.
31. Визначити передумови виникнення протестантизму.
32. Визначити загальні особливості віровчення та культу протестантизму.
33. Визначити головні особливості віровчення та культу лютеранства.
34. Визначити головні особливості віровчення та культу баптизму.

35. Визначити головні особливості віровчення та культу адвентизму (адвентизму сьомого дня).
36. Визначити головні особливості віровчення та культу Свідків Єгови.
37. На прикладі надати характеристику нетрадиційним релігіям на основі християнства.
38. На прикладі надати характеристику нетрадиційним релігіям на основі східних культів.
39. Надати характеристику головним тенденціям розвитку релігійної ситуації у сучасній Україні.
40. Поняття свободи совісті: сутність, складові, етапи формування.

11. Засоби оцінювання
Критерії оцінювання аудиторної роботи
студентів на семінарських заняттях

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань.
4	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань.
3	Теоретичні питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Студент не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Критерії та норми
оцінювання знань студентів з релігієзнавства

На **90-100 балів** студент повинен:

- глибоко і всесторонньо розуміти тему, вільно й аргументовано викладати її зміст;
- чітко бачити функціонально міфологічну структуру теми, визначити головні і другорядні її складові, розкривати суттєві взаємозв'язки між її структурними елементами;
- вміти зробити висновки, пояснити їх і підтвердити матеріалом (практичними прикладами з міфів);
- вміти застосовувати практичний матеріал, принципи релігієзнавства в процесі осмислення, пояснення і вирішення проблемних завдань з релігієзнавства.
- розуміти історичну, соціальну та особистісну виправданість міфологічного бачення світу.

На **75-89 балів** студент повинен:

- достатньо розуміти і в належному обсязі висвітлювати основний зміст теми згідно її релігієзнавчій структурі;
- бачити суттєві взаємозв'язки між основними структурними елементами теми, вміти розрізнити серед них головні від другорядних;
- вміти застосовувати теоретичний матеріал для аналізу конкретних духовних завдань, в осмисленні практичного матеріалу;
- достатньо володіти релігієзнавчими термінами, поняттями.

На 60-74 бали виставляється, якщо студент:

- виявляє лише поверхнєве розуміння змісту теми, фрагментарно висвітлює теоретичний матеріал;

- допускає помилки у визначенні головного і другорядного у змісті теми, недостатньо бачить взаємозв'язки між її структурними елементами;
- недостатньо володіє термінами і поняттями, необхідними для висвітлення теми;
- виявляє недостатнє вміння застосовувати теоретичний матеріал для вирішення чи пояснення практичних світоглядних завдань.

35-59 бали виставляється, якщо у студента:

- відсутнє розуміння основного змісту теми;
- відсутнє вміння виокремити головне від другорядного в структурі теми;
- немає навиків у застосуванні теоретичного матеріалу до пояснення практичних завдань;
- відчутні значні труднощі у використанні термінів і понять релігієзнавства.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування та самостійна робота		ІНДЗ	Підсумковий модуль	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	15	40	100
20	25			

Шкала оцінювання за шкалою ECTS

За шкалою КОГПА	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	«відмінно»	A («відмінно»)
85-89	«добре»	B («дуже добре»)
75-84		C («добре»)
65-74	«задовільно»	D («задовільно»)
60-64		E («достатньо»)
35- 59	«незадовільно»	FX («незадовільно з можливістю повторного складання»)
1-34		F («незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»)

13. Методичне забезпечення

- авторські конспекти лекцій з дисципліни;
- авторський глосарій до лекційного курсу;
- робоча навчальна програма дисципліни;
- аудіо та відео матеріали;
- модульні контрольні тести та завдання з курсу;
- авторський посібник (Буяк Б., Скакальська І. Релігієзнавство: хрестоматія-практикум. Тернопіль, 2014. 194 с.) ;
- кейси самостійної роботи
- матеріали на платформі Moodle.

14. Рекомендована література

Базова

1. Буяк Б., Скакальська І. Релігієзнавство: хрестоматія-практикум: навч.-метод. посібник. Тернопіль, 2014. 194 с.
2. Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. Підручник. Київ, 2015.
3. Прибутько П.С. Релігієзнавство: Посіб. для підгот. до іспитів. К.: Вид. Паливода А. В., 2010.
4. Релігієзнавство. Навчальний посібник / За ред. С.Бублика К., 2009.
5. Релігієзнавство. Підручник за ред. М.М. Заковича. Київ, 2000.
6. Єрмановська Ганна Едуардівна Релігії народів світу [Текст] : [енциклопедія]. Київ : Укрвидавполіграфія, 2014. 319 с.
7. Лозко Г. Боги і народи. Етносоціальний вимір: курс релігієзнавства. Тернопіль, 2015. 624 с.
8. Історія релігії в Україні: у 10 т. Т.4: Католицизм. К., 2001. 598 с.
9. Історія релігії в Україні: у 10 т. Т.5: Протестантизм. К., 2002. 424 с.
10. Історія релігії в Україні: у 10 т. Т.7: Релігійні меншини України. К., 2011. 600 с.
11. Арістова А.В. Феномен релігійної девіації: теоретичні нариси. К.: Інтерсервіс, 2017. 182 с.

Допоміжна

1. Антична міфологія: Пер. з франц. / Е. Лаперт, Київ: Естен: Махаон-Україна, 2005. 260с.
2. Кислюк К.В. Релігієзнавство. Підручник. 2013. [Електронний варіант] Режим доступу: <http://libfree.com/relgznavstvo/>
3. Овчаренко К. Ф. Моральний горизонт релігійної свідомості. Вісник КНЛУ. Серія Історія, економіка, філософія. Випуск 18. 2013. <file:///C:/Temp/64452-132864-1-SM.pdf>
4. Церква і медіа. Сім кроків до порозуміння / Бабинська С., Завадська Ю., Карапінка М., Кулигіна О. К.: Ездра, 2012 рік. 240с.
5. Боротьба Південно-Західної Русі і України проти експансії Ватикану та унії (X – поч. XVII ст.): Збірник документів і матеріалів. Київ, 1989.
6. Геллей Генрі Г. Біблійний довідник Геллея. Торонто: Всесвітня христ. місія, 1985. 856 с.
7. Дециця М. Малий український церковно-історичний словник. Львів: Основа, 1994. 153 с.
8. Релігія і нація в суспільному житті України й світу : монографія / за редакцією Л.О.Филипович. К.: Наукова думка, 2006. 288 с.
9. Джерела канонічного права Православної Церкви. Харків, 1997. 112 с.
10. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей / Пер. з фр.; під. кер. Б.Кассен. К.: Дух і літера, 2009. Т.1. 576 с.
11. Макрат А. Небезпечна ідея християнства. Протестантська революція: історія від шістнадцятого до двадцять першого століття. К.: Дух і Літера, 2017. 664 с.
12. Ендшю Д.Е. Секс та релігія: від балу цноти до благословенної гомосексуальності. Львів: Вид-во Аннети Антоненко; К.: Ніка-Центр, 2017. 304 с.
13. Крячко В.І. Релігійний простір і етнічність: ознаки взаємодії. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2013. Випуск 7. Львів : ЛНУ. С.136-144.
14. Історія світової релігієзнавчої думки: Хрестоматія / Авт. та упор. В.І.Лубський, В.М.Козленко, Т.Г.Горбаченко. Київ: Тандем, 1999. 408 с.
15. Історія української філософії: Хрестоматія / Упоряд. М.В.Кашуба. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 356 с.

16. Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис) / Відп. ред. О.С.Онищенко. Київ: Наук. Думка, 1991. 104 с.
17. Колодний А.М. Релігійне життя України в особах його діячів і дослідників. – К.: Інтерсервіс, 2017. – 740 с.
18. Класики мирового релігієзнавства. Антологія / Пер. с англ., нем., фр. Сост. и общ. ред. А.Н.Красникова. Москва: Канон+, 1996. Т.1. 496 с.
19. Ковальчук А.С., Каднічанський Д.А., Рутинський М.Й., Заводовський Т.Б., Манько А.М. Релігійний туризм в Україні : навчальний посібник. Львів : ЛНУ ім. І.Франка. 2013. 420 с.
20. Костів К. Словник-довідник Біблійних осіб, племен і народів. Торонто, 1982.
21. Власовський І. Нарис історії Української православної церкви: В 4 т. Нью-Йорк –Бавнд-Брук, 1955-1975.

Основні релігійні першоджерела

1. Біблія або Книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту (різні видання).
2. Велесова книга: [ритм. пер. укр. мовою, дослідження та рецензії Б.Яценка; рос. мовою – В. Яценка]. Київ, 2004.
3. Вупанішади. Львів, 1999.
4. Катехизис. Київ, 1991, 1993.

15. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека Інституту журналістики:
<http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1455>
2. ВСВІТІ:
<http://vsviti.com.ua/interesting/63526>
3. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/node/5353>
4. Львівський музей історії релігій
<https://www.karpaty.info/ua/uk/lv/lw/lviv/museums/religion/>
5. Українська релігієзнавча енциклопедія
<https://ure-online.info/encyclopedia/svitovi-religiyi/>
6. Лабораторія релігієзнавства
<http://rellab.org.ua/category/%d1%82%d0%b5%d0%be%d1%80%d1%96%d1%8f-%d1%80%d0%b5%d0%bb%d1%96%d0%b3%d1%96%d1%94%d0%b7%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%81%d1%82%d0%b2%d0%b0/>